

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 8.— Για τις Έπαρχίες Δρ. 7
Για το Εξωτερικό Δρ. 10.

Για τις έπαρχίες δεχόμεστε και τριμηνες (2 Δρ. την τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ε δε στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάσκια (Σύνταγμα, Ομόνοια Έθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιδρόμου (Ακαδημία), Βουλιά, Σταθμός ύπαιθριου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στην Βουλιά).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πρακτορεία των Εφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Στενοχώρια για τη Βουλή μας—Ειρηνική επανάσταση—Οι φόβοι ενός Τουρκομεριτη.

ΠΑΡΑΠΟΛΥ στενοχωριούνται μερικοί συνταγματικοί πατριώτες που δεν άρχισαν ακόμα τις δουλιές της η Βουλής μας και την πατριωτική αυτή στενοχώρια τους βροδήσανε δυο τρεις Αθηναϊκές εφημερίδες να την τελελήσουν και να άρχισήσουν κι αυτές τις φωνές και τα κλάματα και να συζητούσανε: Γιατί ακόμα δεν άρχισαν η Βουλή μας τις εργασίες της;

Τρομερό αυτό, τρομερότατο, μη την αλήθεια! Τόσες μέρες τώρα ποδοι άνοιξε η Βουλή, με άγιασμούς και με Βυζαντινές καντάδες, κι όμως να μην άρχισαν ακόμα τις εργασίες της, και να μένουν τόσος άεργος άναβούρτζιτος! Και κλαίνε και δερνούνται οι πατριώτες. Υπάρχουν όμως και μερικοί προδότες που ξεροντας τα χάλια της Βουλής και τα άεροκαβουρνιστικά φροσιμάτα της, έτοιμάζονται να ρωτήσουν με θαύριο, που άρχισήσιν τις εργασίες της: Μά δίν μπορούσε να μένει για πάντα κλεισμένη μια τέτοια Βουλή;

Γιατί επιτέλους, για να μην τα ξερομοσοούμε τα λόγια, η πολιτική μας καταντά έφτασε πιά σε τέτοιο σημείο που η πρέπει νάλλάξει συνθήματα η Βουλή η να μένει για πάντα κλεισμένη.

Παραχόρτασε πιά το Έθνος αυτή την κοινοβουλευτική κωμωδία που παίζεται τόσα χρόνια τώρα στη ράχη του.

*

ΡΟΔΟΧΑΡΑΖΕΙ από διάφορες μεριές η ειρηνική επανάσταση και τη γλυκοχαμερέαμα. Το σχολειό του Δελμούζου

τόσο ψηλά, χωρίς φόβο να πεταχτή στη θάλασσα. Το Φανάρι, καλοχτισμένο, βασιλικό σπίτι, όλο άγκωνάρι και μάρμαρο, έχει μια μεγάλη κάμαρα κάτω σε μακρονάρι, με πολλά γύρο πακαθύρια, και μια μικρούλα πάνω, που κοιμάται ο φύλακας στο πλάγι της άρχίζει μια σκάλα γυριστή, σε βίδα, κι ανεβαίνει κανείς στον πύργο του Φαναριού, που βρίσκονται του φωτισμού οι μηχανές, η λάμπα, τα γυαλιά και το ρολόι. Από κει πάνω βασλεύει κανείς ο όλο τον κόρφο, απ' το κανάλι ως πέρα πέρα, στου Γαλαξειδιού τα σύνορα. Η κάμαρα του φύλακα είν' ένα κρεββατάκι με στρίποδα, ένα τραπέζι, μια κασέλα, με τα ρουχά του, και κίνα δυο καρέκλες. Το μακρονάρι κάτω, παρατσωμένο, έχει τζάκι και χρησιμεύει για κουζίνα, κι άποθήκη και καμμιά φορά, σαν τυχαίνει κανένας παραβοττακιμένος, για ξενώνας. Δεν είχε τότες πολλά πράματα μέσα Πάνω πό το τζάκι ένκ ράφι με τεντζερέδια και σκουτελικά. Δίπλα του είν' ντουλάπι στον τοίχο, για τις προμήθειες τους. Χάμου, στη σειρά, πηναίτες, τενεκίδες και στάμνες του νερού. Δυο τρία σκαμνιά κ' ένας γιουκος στη γωνιά, πό ψάθες διπλωμένες κι άντρομψίδες, άποσώνανε όλο το λούσο της κάμαρας. Στους τοίχους έδλεπε; κρεμασμένα

στο Βόλο είναι ένα φωτεινό σημάδι της επανάστασης κι άλλο σημάδι είναι η άποφαση των παπουτσίδων της Αθήνας (και να μας συχωρέσουν οι καλοί τεχνίτες που δεν τους γράφουμε εμποδηματοποιούς) να μην ξανακάνει κανείς παπούτσια στον κ. Υποπρόυραρχο που φέρθηκε τόσο άληπασάλτικα και τράκισε στο ξύλο έναν παπουτσή γιατί δεν τοδίνε τα παπούτσια χάρισμα. Κι άλλα σημάδια από άλλες μεριές, λιγοστά για την ώρα, έρχονται να μας διαλαλήσουν πως ο Ρωμιός άρχισαν να συλλογίζεσαι πως είναι καιρός πιά να διώξει το ραγιαδισμό από την ψυχή του.

Μά μ' ένα δυο άτομα και με μια δυο συντεχνίες δουλιά δε γίνεται και το ροδοχάραμα θα μένει πάντα ροδοχάραμα. Για να γίνει πράμα το όνειρο, πρέπει νάν τη νιώσουμε όλοι μας την ανάγκη μιας τέτοιας επανάστασης— και για νάν το νιώσουμε αυτό πρέπει νάν τάκοουμε νύχτα μέρα, πρέπει η ιδέα αυτή να μας γίνει της ψυχής μας το ψωμί.

Πούνα οι ακούρατοι Ιεραπόστολοι της άγιας κ' έθνοσωστρας αυτής ιδέας;

*

ΚΑΠΙΟΣ Τουρκομεριτης φίλος μας γράφει τ ακόλουθα: «Τίμιο Δαναός. Φοβάμαι τους Τούρκους και... Σύνταγμα φέροντας. Αυτό το φόβο δεν τον νιώσανε εδώ οι δικοί μας από την άρχή και τώρα με τι; έκλογές άρχίζουνε να τονε μισονώθουν. Οι νιάτοιρκοι δε δουλέψανε χρόνια και χρόνια τώρα για να δυναμώσουν τους Έλληνες και τις άλλες ξένες φυλές της Τουρκίας δουλέψανε για να δυναμώσουν πρώτα πρώτα την Τουρκία. Και δυναμώμα της Τουρκίας; θα πει άδυνατίσμα και σβήσιμο σιγά σιγά κάθε άλλης ξένης εθνικότητας που ζει μέσα σ' αυτήνε. Γι' αυτό καλά θα κάνουν οι δικοί μας εδώ άντι να ξεμουρλαθουνται με τις Συνταγματικές έλευθερίες, να θυμούνται τη συμβουλή του γέρο Βιργιλίου και να κλειδώνουν καλά το στόμα τους και τα σπίτια τους. Δεν είναι δύσκολο, μαθές, να ξεπεταχτούν καμιάν ώρα οι Τούρκοι απ' αυτόνε το δούρειο ίππο, που λέγεται Σύνταγμα, και να γεννοβολήσουν καμμιά καινούρια νυχτιά Άγιου Βαρθολομαίου.»

Αυτά τα λόγια του Τουρκομεριτη φίλου μας μπορούνε νάν τα νιώσουν καλύτερα όσοι δικοί μας ζούνε στην Τουρκία, γι' αυτό και μες τα δημοσιεύουμε έλωσοδιόλου άσχαλίστα.

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

1—ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ

2—Ο ΑΣΩΤΟΣ

3—ΟΙ ΑΔΥΣΙΑΔΕΣ

Πουλιούνται στο γραφείο του Νομδ 4 δραχμές τα τρία. Μοναχά οι «Αλυσίδες», τρεις δραχμές. Στις έπαρχίες και στο εξωτερικό στέλνονται δίχως παραπανιστό έξοδο για τα ταχυδρομικά.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΑ*)

Είναι λυπηρή αλήθεια, άγαπητοί Χριστιανοί, ότι πολύ λίγη σημασία δίνουνε σήμερα οι περισσότεροι από τους Χριστιανούς και τα μεγαλύτερα Χριστιανικά έθνη στο πνευμα αυτό του Εύαγγελίου. Τα έθνομα έχουν όλωσ διόλου άποκλειστικές ιδέες: είναι πότε περισσότερο και πότε λιγώτερο προσηλωμένα στην πατρίδα και το έθνος και άδιαφορούν σε βαθμό μεγάλο για την ιδέα της ανθρωπότητας. Τα έθνη έχουνε μεταξύ τους φοβερό άνταγωνισμό. Το καθένα ζητεί και θέλει να προδέρη με την καταστροφή των άλλων. Έκφραζουν όλα με την μεγαλύτερη εύκολία πόθους για την ειρήνη. Φιλοτιμιούνται όλα να φαίνονται ότι δε θέλουνε διόλου φιλονεικίες και πολέμους. Άλλά το καθένα ζοδεύει άλλυπητα για πολεμικές έτοιμασίες και είναι συμμένο από το βέρος που φέρνουνε οι έξοπλισμοί. Και μ' αυτό τον τρόπο όσα λέγονται για ειρήνη είναι ειρωνεία άπλη και τίποτα περισσότερο. Μόνο ένα έθνος έδειξε, καθώς μαρτυρεί η Ιστορία, και δείχνει άδιακοπα, ότι ένωιασε πως συμβιβάζεται λαμπρά τα να άγαπή κανένας την πατρίδα του και το έθνος του με το να άγαπή και τ' άλλα έθνη και όλη δηλ. την ανθρωπότητα. Κι όμως, άπορά σ' όλη τη σταδιοδρομία του δεν έδειξε ότι ήθελε να μεγαλώση με την καταστροφή άλλων και τότε ακόμα που είχε μεγάλη άκμή. Σε όλες τις εποχές είχε αξιώσεις που είχανε το δικαιο μαζί τους. Τέτοιες άκριβώς αξιώσεις έχει και σήμερα ακόμα. Είναι εγωϊστικό κάπως, αλλά πρέπει να το πούμε, για να μη άδικήσουμε την αλήθεια, ότι το έθνος αυτό είναι το Έλληνικό. Από τα χρόνια που ο Χριστιανισμός ο Έλληνισμός ενώθηκαν κι άδερφώθηκαν με άρμυρία θαυμασία, το δικό μας έθνος ακολουθούσε με μεγάλη άκρίβεια αυτό το δρόμο.

Ό,τι έκανε το έθνος διόκληρο σε βαθμό μεγάλο, το ίδιο πράμα έκανε και κάνει και το άτομο σε βαθμό μικρό. Ο Έλληνας άγαπάει με μεγάλη τρυφερότητα την πατρίδα του και είναι άφοσιωμένος πάντοτε στο έθνος του. Όσο κι αν άπομακρυνθή από την πατρίδα του, και με κανένα τρόπο δεν τη λημονάει. Είναι μάλιστα παρατηρημένο πως η προς την πατρίδα άγάπη του είναι τότε περισσότερο ζωηρή και θέλει να εκδηλώνη το αίτημά του αυτό σε κάθε περίπτωση κατάλληλη και με κάθε θυσία. Ξέρει πολύ καλά, ότι όλα τα άγαθά του κόσμου τούτου, καθώς ο πλούτος, η υγεία, η ζωή, είναι δώρα του Θεού, αλλά δώρα, που άμα παρουσιάζονται μεγαλύτερες ανάγκες να μη διστάζη κανένας να τα θυσιάζη. Γι' αυτό το λόγο πρώτα

*) Η άρχή του στο περκαμένο φύλλο.

κάθονται τα παιδιά στο σπίτι μας... Σάν ήρθανε είπα ν' έρθω και γώ να σε ίδω...

— Αυτό το σπίτι θα σ' φάη σένα το κεφάλι!

— Άει τώρα, Στρατή, είπ' ο καπετάνιος, ψήσ' τα ψάρια, όπως σουπα, με τα λείπια, κόν' και μια σάλτσα με λεμόνι. Σε θέλω. Άει! τί μουρμουρίζεις, μωρέ, άγριόγατε!

Ο γέρο Στρατής δεν είχε, φαίνεται, τη γαλαντομιά τ' άφεντικού του. Άγριοκοίταζε τους ξένους και μπήκε μέσα μουρμουρίζοντας, σε να τους έστελνε στον πιο μεγάλο! Ο Γιάννης, ως να ψηθούν τα ψάρια, έκανε μια πετονιά και την έριξε από πάνω στη θάλασσα, λογαριάζοντας να πιέση... τούλάχιστο σκυλόφαρο! Η Μαριώ κάθησε δίπλα του στην πεζούλα και θυρούσε τις βάρκες με χαμογέλιο, σαν κάτι άπειρο νάβαζε στο νου της...

— Τι γελάς, μωρή Μαριώ, τί θυμήθηκες;— τη ρωτήσανε,

— Κάτ' θυμήθηκα, ποδπαχ δώ... πάνε τώρα δυο χρόνια.

— Πανάθεμά σε, τρελλοκόριτσο, που το θυμήθηκες!— είπ' ο καπετάνιος χαμογελασμένος.

— Τείτανε, Μαριώ, τείτανε; πές μας νύχης καλό!

Όλα 'να καλά κι αξία -- μουρμούρισ' ο Στρατής — άμ τουτό για δε μ' χωρεί στο μυαλό μ' τ' θέλ' τοίτ' η ζουρλή Μαριώ με τα παλλικάρια... Κατά ντίπ παλάβωσ' ο πατέρας της!

— Γώ είμαι σπιτονοικοκυρά τους, μπάριμπα,

«για τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία» κ' ἔπειτα γιὰ τῆς πατρίδας τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴς ἄλλης ἀνάγκης μετὰ μεγάλη εὐκολία καὶ πολλή προθυμία θυσιάζει καὶ πλοῦτο καὶ ὑγεία καὶ ζωὴ. Σ' αὐτὴς τὴς ἰδέες, σ' αὐτὴς τὴς ἀρχῆς, ποὺ ἔχει κάθε Ἕλληνας ἀληθινὸς πατριώτης χρωστοῦμε ὅλα ὅσα ἔχουμε σήμερα, τὰ τόσα καὶ τόσα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὰ πολλὰ καὶ καλὰ σχολεῖα, ποὺ ἔγιναν καὶ γίνονται καὶ ποὺ μορφώνεται ἡ νεότης, τὸ μέλλον δηλαδὴ τῆς πατρίδας τῆς γλυκειᾶς. Κ' εἶναι ἀκόμα πολὺ παρηγορητικὸ τὸ φαινόμενο, ἀγαπητοὶ ἀδερφοί, ὅτι ὁ Ἕλληνας κὶ ὅταν ἔτοιμάζεται νὰ φύγῃ ἀπ' τὸν κόσμο αὐτὸ δὲ λησμοναίει τὴν πατρίδα του. Καὶ γιὰ τὴν πρόοδο καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξή της ὄχι μόνον στὴ στενὴ ἔννοια, ἀλλὰ καὶ στὴν πλατύτερη, δίνει καὶ προσφέρει μετὰ μεγάλη εὐχαρίστηση, μετὰ πόθο συγκινητικὸ ὅλες τὴς οἰκονομίας του. Ἄλλα πάλι πολὺτιμα καὶ ἐξευγενισμένα τῆς πατρίδας πικιδιά, ποὺ τίμησαν καὶ τιμοῦν στὴν ξένη γῆ τὸ Ἕλληνικὸ ὄνομα, δὲ δυσκολεύονται νὰ θυσιάσουν τὴν ἡσυχία τους νὰ βαλθοῦν σὲ κόπους μεγάλους, νὰ κάμουν ταξίδια μακρυνὰ καὶ κοπιαστικά γιὰ νὰ ξεπληρώσουν μετὰ πολλὴ περισκεψὴ καὶ μεγάλῃ σύνεση καὶ ἀκριβεία τὴν τελευταία καὶ ἐπομένως ἱερὴ θέληση κείνων, ποὺ δὲν προφτάνουν μόνον τοὺς νὰ πραγματοποιήσουν τὰ σχεδιά τους.

Διὸ λόγῳ ἀκόμα ἐπιτρέψατέ μου γιὰ νὰ εἶπω προθέσω, ὅτι ὁ Ἕλληνας καὶ τὴ ζωὴ του δὲν διεσπάζει νὰ θυσιάσῃ, σὰν βλέπῃ ὅτι ἕνα μεγάλο καλὸ θὰ δοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὴ θυσία σου, σὰν βλέπῃ ὅτι ἡ πατρίδα του ὑποφέρει ἢ μ' ἕνα ἢ μ' ἄλλο τρόπο. Ἔχουμε γιὰ ὅλα αὐτὰ παραδείγματα πολλὰ πολλὰ ἐμεῖς οἱ νεώτεροι, Χριστιανοὶ ἀδελφοί, καὶ θὰ παραλείψουμε ὅλα τὰ ἄλλα γιὰ ν' ἀναφέρουμε μόνον ἕνα, ποὺ εἶναι πολὺ πλησιέστερο πρὸς ἡμᾶς. Ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖο δίδεσθε τὴ μεγάλην του περιουσία ὁ Μιχαὴλ Ἀναγνωστόπουλος, τοῦ ὁποῦ ἡ μνήμη θὰ εἶναι ἀθάνατη καὶ τὸ μνημόσυνο αἰώνιο, μπορεῖ νὰ χρησιμεύῃ ὡς λαμπρὸς τύπος καὶ παράδειγμα ἤριστο καὶ γιὰ ὅλους ἡμᾶς. Ἴσως ἴσως θὰ ποῦν πολλοὶ «Ὅλοι μας Ἀναγνωστόπουλοι δὲν μπορούμε νὰ εἴμαστε». Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀπ' ὅλους ἡμᾶς δὲ θὰ κατορθώσῃ κανεὶς νὰ φτάσῃ κεῖ ποὺ στέκεται καὶ θὰ στέκεται ὁ ἀειμνήστος Μ. Ἀναγνωστόπουλος. Παραδίδουμε ὅλα αὐτὰ ἄλλα πρὸς θέτω, ὅτι καὶ μεῖς μπορούμε νὰ δείξουμε τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος χρεωστούμενη ἀγάπην καὶ χωρὶς νὰ εἴμαστε Ἀναγνωστόπουλοι. Εἶναι πολὺ βέβαιον, ὅτι μπορούμε νὰ φανοῦμε ὠφέλιμοι καὶ χρήσιμοι στὴν πατρίδα μας ὄχι ἕμεις μόνον σὲ στενὴ καὶ περὶ ὁρισμένη ἔννοια, ἀλλὰ καὶ σὲ πλατύτερη καὶ περὶ ὅσον ἐκτεταμένη. Εἶναι σήμερα πολὺ καλὰ ἀποδεικνύμενον, ὅτι αἱ ἀποκλειστικὲς ἰδέες δὲ φέρνουν καλὰ ἀποτελέσματα καὶ προπάντων σὲ μᾶς. Πατρίδα μας δὲν εἶναι μόνον ἕνα χωριό. Ἀφοῦ ὅλοι μας

τὸ ξέρουμε αὐτό, δὲν εἶναι διόλου δίκαιον ἄλλοι νὰ χορταίνονται μετὰ τὸ παραπάνον καὶ ἄλλοι νὰ μὴ ἔχουν οὔτε τὸ καθημερινόν. Νά, λοιπὸν εὐκαιρία νὰ δείξουμε ὅτι δὲν ἔχουμε περὶ ὁρισμένη ἔννοια καὶ ἰδέαν τῆς πατρίδας.

Σὲ μεγάλη ἀνάγκη εἰς μὴ δυσκολεύεσθε διόλου καὶ γι' αὐτὴ τὴ ζωὴ μας. Καὶ γιὰ τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἔχουμε πολλὰ καὶ καλὰ παραδείγματα. Ἀφίνομε τ' ἀρχαιότερα εἰς πάρομε τὰ νεώτερα. Κάθε μῆρα βλέπουμε αὐταπάρνηση ἀξιοθαύμαστη. Στρατιώτες τῆς Ἐκκλησίας πρῶτα πρῶτα ν' ἀγωνίζονται τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ μνησθῶν τὸ παράδειγμα ἀγαπημένου ἀδερφοῦ. ποὺ ἔπεσε μετὰ γενναϊότητα κὶ ἀπὸ τὸ αἷμα του φύτρωσαν καινούργια λουλούδια γιὰ τὸ ἀμάραντο στεφάνι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειτα γνήσια παιδιὰ τῶν δοξασιμένων προγόνων μας ἀφίνομεν καλὰ τὰ ἀφίνομεν πλοῦτη, ἀφίνομεν ἀγαπημένη οἰκογένεια καὶ θυσιάζονται γιὰ ἀδερφοῦς, ποὺ ὑποφέρουσι. Γιατὶ ξέρουν ὅλοι πολὺ καλὰ ὅτι μόνον μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπο εἶνε δυνατὸ νὰ ξεπληρώσῃ τὸ ἔθνος μας τὴ μεγάλη ἀποστολὴ ποὺ ἔχει στὸν κόσμο αὐτό. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι σήμερα ὑποφέρουμε φοβερὰ, ἀλλ' εἰς μὴ λησμονοῦμε ὅτι εἶναι πολὺ φυσικὸ νὰ καταπολεμηθῆται ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ παραγωνίζεσθε τὸ δίκαιον στὸν κόσμο τοῦτο. Ἐπίσης πρέπει νὰ μὴ μᾶς διαφεύγει, ὅτι εἴμαστε προωρισμένοι νὰ ζήσουμε καὶ θὰ ζήσουμε ἐξάπαντος μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ Μεγάλου Θεοῦ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Ἡ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Σ' ἕνα ἀπ' τὰ θεάτρα τοῦ Βερολίνου παρασταθῆκαν τώρα τελευταῖα ἔργα τοῦ Σαίξπηρου, ὁ «Ἐμπορος τῆς Βενετίας», τὸ «Ὀνειρο μιᾶς καλοκαιριᾶτικῆς νυχτιάς», τὸ «Ὅπως εἶς ἀρέσει», ὁ Βασιλεὺς ὁ Δῆρ. Ἔργα τοῦ Σαίξπηρου δὲν παρασταθῆκαν βέβαια ἐκεῖ γιὰ πρώτη φορὰ, μὰ φαίνεται πὸς ποτὲ ἄλλοτε ὁ Σαίξπηρος δὲν παρουσιάστηκε τόσο εὐσυνειδήτως καὶ τόσο βλαστήμαντα ὅσο τὴ φορὰ τούτη στὸ Βερολινεζικὸ θεάτρο. Συχνὰ πυκνὰ στὰ Βῦρωπαϊκὰ θεάτρα, ἀκόμα καὶ στὴν Ἀγγλίαν τὴν ἰδίαν, καὶ στῆς Λόντρας τὰ θεάτρα, τότε μεταχειρίζονται τὸν ἀθάνατον ποιητὴ—μετὰ τὴν μέθοδον τάχα τῆς λεγόμενης διασκευῆς—πρόχειρα, στενοκέφαλα, ἄνοστα, καὶ μετὰ μεγάλη ἀσέβεια πρὸς ἕνα τόσο ποιητὴ, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι πάντοτε σχεδὸν σὰν ἱερός καὶ σὰν ἀπαραβίαστος, ἢ νὰ μὴν εἶναι. Ὁ Σαίξπηρος

ὡς εἶδος παντομίμα γιὰ τὴ διασκέδαση τῶν πολλῶν, ὁ Σαίξπηρος κολοβωμένος, συγυρισμένος, κομματιασμένος, φοτωμένος μετὰ χίλια διὰ στολίδια καὶ μυρουδικὰ βιομηχανικά, ποὺ δὲν ἔχουν καὶ πολλὴ συγγένεια, μετὰ τὴν ἀπλή, τραχειά, περίσσια, ἀστόλιστη, ἀφρόντιστη, καὶ γιγάντισσα πάντα τέχνη του.— Οἱ γερμανοὶ, ἄλλη μιὰ φορὰ τώρα, ἀφοῦ ἐδῶ καὶ διὰ αἰῶνες, δείξαν σωστὰ τί εἶναι τὸ σαιξπηρικὸ δράμα, δείχνουν καὶ τί πρέπει νὰ εἶναι τὸ σαιξπηρικὸ θεάτρο.

Οἱ γερμανοὶ ὑποκριτὲς παίζουσι ἔργα τοῦ Σαίξπηρου ἐπιστημονικὰ, νὰ ποῦμε, μεθοδικὰ, στοχαστικὰ ὅσο δὲν παίρνει ἄλλο. Μόνον κάποια εὐγένεια τοὺς λείπει, παρατηροῦσι τώρα τελευταῖα κάποιοι κριτικὸς. Μὰ τάχα μήπως κὶ ὁ Σαίξπηρος παίρνει πολὺ ἀπὸ τὴν εὐγένεια ποὺ θέλουσι; Ζήτημα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὸς οἱ τεχνίτες τοῦ θεάτρου στὴ Γερμανίαν μεταχειρίζονται τὸ Σαίξπηρον μετὰ τὴν ἰσοσκευτικὴν εὐλάβειαν ποὺ μεταχειρίζονται καὶ τὸ Βάγνερ. Ἀπὸ τὴν μιάν ἄκρην ὡς τὴν ἄλλη δὲν κόβουν τίποτε. Πέντε ὥρες πῆρε ἡ παράστασις τοῦ Δῆρ. Ὁ σκηνοδότης στολισμὸς ἀπλοποιημένος, σὲ τὸν ὅσον ὅστε τὰ συχνὰ ἀλλάγματα τῆς σκηνῆς νὰ γίνονται εὐκόλα. Προτεστάντικη γύμνασις. Οἱ λεπτομέρειες, παράμερα δὲ μᾶς γνοιάζει γιὰ τὰ φιλολογήματα. Ἐρχόμεσθε νὰ αἰστανθοῦμε καὶ νὰ τόνε χαροῦμε τὸν ποιητὴ μέσα στὰ πλάσματα ποὺ τοὺς φύσῃ τὴν αἰώνια ζωὴ. Γύρω ἀπὸ τὰ πλάσματα τούτα, τί χρειάζονται ὅλα τὰ μὴ στάζῃ καὶ μὴ βρέξῃ, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, καὶ μετὰ τὴ βοήθειαν τῶν ἐφαρμοσμένων ἐπιστημῶν, ζετυλίματα καὶ μικρολογήματα, ὅλες οἱ πολυτέλειες ποὺ κάνουν νὰ θαμπώνεται τὸ μάτι, καὶ νὰ παραγωνίζεσθε ἡ θεῖα ποιησι; Ἔτσι ἔπρεπε νὰ παρασταίνωνται στὸ θεάτρο καὶ καθενὸς ἀληθινὸς ποιητὴ τὰ ἔργα. Ἀπλὰ καὶ λειτουργικά. Τὸ παραπάνον, βλάπτει.

Ἄλλὰ ὅσο ἱκανοποιήθηκε ὁ Σαίξπηρος μετὰ τῆς τοιοῦτο εἶδος ἐκτέλεσις, τόσο ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν μερὰ ἀδικήθηκε στὸ Βερολίνο τώρα τελευταῖα ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, ἕνας ἄλλος συγγραφεὺς, εἶδος Σαίξπηρος κὶ αὐτός, τῆς μυθιτορικῆς φαντασίας, ὁ Βαλζάκ. Παραστήσαν ἕνα ἔργο του: τὸ Μερκαντέ. Μετὰ τὴν ἱστορικὴν ἀκριβείαν. Φορέματα, σκηνῆς, θαυμαστά. Μὰ ὁ νοῦς τοῦ Βαλζάκ; Χοντρά καὶ πρόστυχα νοθευμένος. Ἀπὸ ἔργο μεστὸ λαχταριστὴ

— Ἄμ δὲν εἶναι τίποτα κακὸ νὰν τὸ κρύψου!
— Πῆς το λοιπόν!
— Νά! εἴμουνα μικρὴ τότες, δέκα πέντε χρονῶν, πρῶτ' βολὰ ποῦρθαμ' ἀπ' τὸ χωριὸ στὸ Λουτράκι. Μονάχα τὸ μαγαζὶ μας εἶχαμε χτισμένο καὶ μιὰ κάμαρα ποὺ καθόμασθε. Τὴς κάμαρας ποὺ κραταίει τώρα ὁ κύρ Γιαγκὸς μετὰ τὴν μαννούλα τ' δὲν τὴς εἶχαμ' ἀκόμα. Βοηθοῦσα τότες πῶς πολὺ στὸ μαγαζὶ, τράπεζον τὸν καφέ, τὸ λουκούμι... γλέπεις μικρὴ, παιδί ἀκόμα, καὶ δὲν ντρεπόμασε. Μιὰ μῆρα μᾶς ἤρτε κάποιος ἀφέντης, σαραντάρης, ψηλὸς κὶ ἀδύνατος, σὰ σούβλα καὶ κίτρινος κίτρινος, σὰ χτικιάρης ποὺ εἶχε τὸ ντέρτι του! Κάθησε κεῖ σ' ἕνα τραπέζακι καὶ διάταζε λουκούμι. Τοῦ τὸ πᾶω γῶ. Γυρίζει καὶ μ' λέει γελώντας—βρὲ κοριτσάκι, τοῦ καφετζῆ εἶσαι; — Νά! τ' λέω γῶ. — Ἄμ τί τὸ θέλ' τὸ λουκούμι ὁ πατέρας σ'; σ' εἶσαι μοναχὸ σ' ἕνα λουκούμι!
— Καλὰ σοῦ τάπε, μωρὴ Μαριώ! ψέματα εἶναι;
— Για πῆς μας, στὸ θεὸ σου, σὲ χάδεψε;
— Θέτε νὰ εἶς τὸ πᾶ τὸ παραμῦθι μ', ναί ἢ ὄχι;
— Νὰ μᾶς τὸ πῆς, βέβαια!

— Λέγε σὺ καὶ μὴν ἀκούς τὰ χόρατά μας...
— Τὸ λοιπὸν κάθε μῆρα τὸν εἶχαμε τὸν κίτριναρ κὶ ὅλο κάτι μούλεγε καὶ γελοῦσε... γελοῦσα καὶ γῶ, τόπερνα στὸ παιχνίδι. Μιὰ Κεριακὴ μπηκα στὴ βάρκα τοῦ Φαναρίου κ' ἤρτα δῶ νὰ φέρω ρούχα τοῦ μπάρμπα μ' καὶ κάτι ἄλλες παραγγελίες του. Ἦρτα μετὰ βράδυ, κοιμήθηκα δῶ καὶ πουρὸν πουρὸν κατέθηκα κ' ἐπὶ τὸ γυαλὸ νὰ βρῶ γαρίδες καὶ καβούρια. Κεῖ ποὺ τριγύριζα στὸ μονοπάτι ψάχνοντας μετὰ τὰ βραχάκια, νὰ σοῦ κ' ἔρχεται πὸ πέρα μιὰ βάρκα μ' ἕναν κύριον καὶ διὰ κυρίες, μιὰ γριά καὶ τὴν ἄλλη νιά κὶ ὁμορφὴ. Κοιτάζω τί νὰ ἰδῶ—τὸν ἀρρωστάρη ποὺ μετὰ πείραζε! Βγήκαν' ὅζω κὶ αὐτὸς ἔκανε τὸ σπουδαῖον! — Ἐδῶ εἶσαι καὶ σὺ, μ' λέει, καλὸ κοριτσάκι; — Ἐδῶ εἶμαι, τ' λέω, τὸ Φανάρι δικὸ μας εἶναι, ἔχου μπάρμπα μ' τὸ φύλακα! Αὐτὸς δὲ μ' ἀποκόρησε μόν' πῆγε πάνου μετὰ τὴς κυρίας οἱ βαρκάρηδες τραβηχτήκανε στὸ πίσω μέρος, ἐπὶ λιμανάκι...
— Ὑστερα;
— Πῶ ξανάρχισα νὰ γυρεύω καβούρια. Βρήκα σ' ἕνα μέρος πολλὰ κ' εἴμουνα σκυμμέν' ὄντας νοιώθω κάποιος νὰ σκούβ' πάνω μ'... γυρνῶ... Πακίτσα μου! Ἐπάρῳ πὸς τότε γλιέπ' ἀκόμα... εἶ-

ταν ὁ κυτρινιάρης καὶ μετὰ κοίταζε μετὰ κάτι μάτια τόσα νά! γουρλωμένα καὶ κατακόκκινα, κὶ ὅπως μ' ἔπιασ' ἀπ' τὸν ὤμον ἔτριμ' τὸ ξεράδι τ' καὶ γύρευε νὰ μοῦ φουχτώσ' τὰ στήθια κ' ἔσκυβε νὰ μ' πάρ' φιλή! Ἄσα! μπηχνοῦ γῶ μιὰ φωνή, μιὰ τ' δίνου στὸ γόνα ξαφνικά, πᾶρ' τον μπρούμυτα στὴ θάλασσα!
— Δηλαδῆς, εἶπ' ὁ καπετάνιος, κόντεψε...
— Αὐτὸς δὲ σκάμπαζε γιὰ κολύμπι καθόλου. Τάραζε μετὰ τὸ νερό, σὰν τὴν κότα μετὰ τὸ πηγάδι, κ' ἔμπηγε κατὰ βραχνεῖς, μισοπνυμένες, φωνές, ποῦτανε τρομάρα μπηχνοῦ καὶ γῶ τότε στριγγλιές; τρέξτε, πνίγηκε! μπάρμπα! πνίγηκε! Καπτάν Νικόλα, πρῶτασε!... Πάινω γύρα, πᾶω στοὺς βαρκάρηδες, στριγγλιζῶ καὶ κεῖ βοήθεια καὶ πέφτ' κάτου ξερή! Μ' γύρισ' ὁ κόσμος, μ' κοπήκαν τὰ γόνατα, καὶ γκεμίστηκα λιγοθυμισμέν'... Σὰν ἤρτα στὸν ἑαυτὸ μου, εἴμανε ξαπλωμένη πάνου στὸ κοσβιάτ' τοῦ καπετάνιου καὶ μούδινα νὰ μωρῶω μωρουδιὰ κείν' ἢ νὰ κυρῆ ἢ ὁμορφὴ. Εἶταν' ἡ γυναῖκα τοῦ κίτριναρ', πανάθεμα τὸ γονιὸν του, ναί!
— Γῶ, εἶπ' ὁ καπετάνιος, ἔκουα πὸ δῶ νὰ στριγγλιζῆ; μπάρμπα πνίγηκε! κ' εἶπα πὸς πνίγηκε ὁ μπάρμπα τῆς. Πετιέμαι ὅζω καὶ τότε